

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВЛАДИ ТА ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЩОДО ЇХ УНИКНЕННЯ

PROBLEMS OF FORMATION OF POLITICAL CULTURE OF POWER AND BASIC THEORETICAL PRINCIPLES FOR THEIR AVOIDANCE

Кристиняк М.Б., старший лаборант
кафедри адміністративного та інформаційного права
Національний університет «Львівська політехніка»

У статті досліджено перелік ключових проблеми формування політичної культури влади, які визначено на основі проведення дослідження різноманітних наукових підходів, що охоплює теоретичне дослідження наявних наукових поглядів щодо існування низки ключових проблем з безпосереднього формування політичної культури влади, які, як наслідок, безпосередньо впливають на загальний процес якісного процесу формування відповідного рівня політичної культури політичної еліти в Україні, що пов'язані напряму із непростим історичним та політичним розвитком нашої держави.

Отже, натепер відсутній злагоджений механізм роботи еліт, що пов'язано із багатьма причинами, а саме із невідповідним реформуванням та внутрішньою політикою, що загалом ускладнює подальший нормальний рівень розвитку соціальних та економічних показників суспільства і держави загалом. Внаслідок визначених проблемних аспектів щодо діяльності влади підсилюються й проблеми формування відповідного рівня культури влади, які є важливою компонентою відповідної злагодженої роботи будь-якої влади. Визначені проблеми формування політичної культури дають підставу зробити висновок, що центр керованості суспільством має серйозні недоліки, які потребують вирішення шляхом розробки відповідних засад щодо взаємодії влади та суспільства, за яких будуть задоволені ключові інтереси одразу двох сторін. Такі засади дадуть практичну можливість удосконалити наявні відносини, запобігти визначеним проблемам та підвищити економічний, соціальний та культурний розвиток суспільства шляхом поєднання ключових інтересів влади та суспільства.

Таким чином, на підставі цього запропоновано основні теоретичні засади щодо їх уникнення з метою покращення загальної діяльності влади та досягнення відповідного рівня економічного, соціального, політичного та культурного розвитку суспільства в державі через удосконалення процесу діяльності керівництва країни. Перспективним напрямом проведення подальших досліджень є розгляд ключових засобів щодо підвищення формування соціальних цінностей як важливої ознаки підвищення політичної культури влади в державі.

Ключові слова: рівень політичної культури, політична свідомість, розвиток держави, суспільство, система цінностей.

The article investigates the list of key problems of political culture formation, which are determined on the basis of research of various scientific approaches, which covers the theoretical study of existing scientific views on the existence of a number of key problems regarding the direct formation of political culture of government, which as a consequence directly affect the overall process of the qualitative process, formation of an appropriate level of political culture of the political elite in Ukraine, which are directly related to the difficult historical and political development of our state.

Therefore, at present, there is no harmonized mechanism of work of elites, which is connected with many reasons, namely inappropriate reformation and internal policy, which in general complicates the further normal level of development of social and economic indicators of society and the state as a whole. Due to the identified problematic aspects of the activity of the authorities, the problems of forming the appropriate level of culture of power are increasing, which is an important component of the corresponding coordinated work of any government. The identified problems of political culture formation make it possible to conclude that the center of social control has serious shortcomings that need to be addressed by developing appropriate bases on the interaction between the authorities and the society, for which the key interests of both parties will be satisfied. Such foundations will give a practical opportunity to improve existing relations, prevent certain problems and enhance the economic, social and cultural development of society by combining the key interests of government and society.

Thus, on this basis, the basic theoretical foundations for their avoidance have been proposed in order to improve the overall activity of the authorities and to achieve the appropriate level of economic, social, political and cultural development of the society in the country by improving the process of activity of the country's leadership. A promising direction for further research is to consider key tools for enhancing the formation of social values as an important sign of enhancing the political culture of government in the country.

Key words: level of political culture, political consciousness, state development, society, value system.

Постановка проблеми. Як відомо, розбудова держави залежить від національного менталітету, патріотизму громадян та влади за умови формування в них політичної свідомості та політичної культури [1, с. 74]. Культура у політиці формується в певних соціально-політичних умовах існування суспільства. Таким чином, характер влади, її форми, прерогативи, методи дій та ділові відносини з різними організаціями та громадами багато в чому залежать від загального культурного рівня розвитку влади, а саме типу політичної культури, яка затвердилася в ній.

В Україні проблеми політичної культури досліджували І. Бекешкіна, В. Андрущенко, В. Бебик, В. Ребало, Б. Лісовий, І. Кириченко, Б. Цимбалістий та інші, праці яких мають значну теоретичну цінність, адже розкривають проблеми політичної культури суспільства, проте менше уваги приділено розкриттю проблем політичної культури саме влади, що в умовах сучасного розвитку суспільства з урахуванням політичної нестабільності набуває нових проблем політичної культури, що й зумовило глибше теоретичне дослідження.

Мета статті – визначити ключові проблеми формування політичної культури влади та запропонувати основні теоретико-методологічні засади щодо їх уникнення.

Виклад основного матеріалу. Українська незалежна держава проходить нині нелегкий етап розвитку, що зумовлено численними політичними діями політичної еліти, як результат виник компроміс між політичною елітою та національними силами, ця негласна суперечка свідчить про незадовільний стан політичної культури влади. Отже, до початку проголошення суверенітету українська громада була тотожна російській общині, стосовно чого механізм формування політичної культури влади був під тиском радянської панівної еліти, яка у багаторічному своєму утвердженні насаджувала власні правила будь-якої культури, тому ідея свободи була практично відсутня, що стало на заваді утвердження державотворчих інтенцій та, відповідно, формування високого рівня політичної культури.

З плином часу український народ здобув свою незалежність, що загалом відкрило шлях переходу на новий щабель розвитку політичної культури, проте набуття Україною незалежності, на жаль, не зумовило формування достатнього рівня розвитку політичної культури, тому появились нові чинники, які вплинули на стан формування політичної культури влади в Україні, а саме:

– довготривалий розвиток України у складі імперських структур, жорсткий тоталітарний прес сталінізму,

що залишив негативний спадок у політичній культурі [2], як наслідок, сформовані особливості поведінки влади, яка діє нині;

- тип людини, залишений у спадок тоталітарним режимом, – незалежна та інертна людина [3];

- залишення характеру масової свідомості пострадянського періоду [1];

- існування перешкод для досягнення громадської консолідації, де присутній високий рівень нігілізму, успадкований від колишніх імперій [4];

- загальне виховання зневаги до законів, якій сприяє політика державних інститутів, та ін.

Визначена сукупність таких чинників свідчить про те, що під впливом історичного минулого України ступінь розвитку політичної культури влади, що, на жаль, сформувався під впливом визначених чинників, є доволі низьким, що дає підставу констатувати створення чужої системи стереотипів, сформованої під впливом ворожої системи цінностей колонізаторів.

Б. Цимбалістий визначає, що на розвиток української політичної культури вплинула багатовікова бездержавність, тобто відсутність досвіду влади, а саме бути на рівні у стосунках з іншими народами й почуватися вільними [5, с. 76]. Окрім того, науковець зазначає, що розчленування української території і включення її частин у різні держави з різними політичними системами, культурами сформувало психічне, побутове й політичне відчуження між різними частинами народу [5]. Погоджуючись із таким твердженням, необхідно додати, що колишня тоталітарна система намагалася всіляко сформувати нову суспільну спільноту протягом тривалого історичного періоду часу розвитку українців, що не могло не позначитися на психічному рівні розвитку нації, як результат його формуванню рівня політичної культури влади, яка постала із уже минулої тоталітарної системи.

Отже, такий стан політичної культури цього періоду криється й у глибокому культурному роз'єднанні вершків суспільства та основної частини населення, що характеризується плануванням руйнівних тенденцій з орієнтацією на задоволення мінімальних потреб населення з метою утримання влади та задоволення власних економічних інтересів. Таким чином, на наш погляд, з огляду на виявлені чинники, які негативно вплинули на стан формування загального рівня політичної культури влади в Україні, потрібно запропонувати основні теоретико-методологічні засади щодо усунення відповідних проблем розвитку політичної культури влади в Україні, вони мають включати таке:

- уникнення феномена внутрішньої пасивності, люди задля виживання йдуть за течією влади, фактично

підтримуючи наявний політичний лад, як наслідок, відсутність протистояння і будь-якого протиріччя зумовлює глибший розвиток інтересів влади;

- формування політичного діалогу влади та суспільства з метою налагодження соціального зв'язку та, як наслідок, підвищення політичної свідомості щодо реальних потреб населення;

- формування регіонального менталітету Західної України та Сходу України для уникнення культурних протиріччя та інших наявних розбіжностей у системі цінностей обох регіонів, як наслідок, підвищення владних структур регіонів рівня політичної свідомості та культури поведінки;

- пошук консенсусу українського суспільства та влади для підвищення соціально-політичної стабільності розвитку суспільства та збільшення рівня культури влади.

Дотримання запропонованих засад, на наш погляд, посприяє уникненню розвитку політичної культури влади та зумовить підвищення економічного, соціального та культурного розвитку держави загалом.

Існування опозиції, яка буде реально протидіяти невідповідним економічним та соціальним діям влади, є прерогативою розвитку будь-якого суспільства та культури влади, адже коли, як згадувалося вище, є протиріччя у владі, то має місце прийняття більш демократичних управлінських рішень та більша повага до закону. З огляду на вищевизначені авторські позиції, відповідно до наявних проблем формування політичної культури влади слід зауважити, що натепер, окрім впровадження зазначених засад, потрібне поєднання та врахування інтересів найрізноманітніших соціальних і політичних угруповань, які відстоюють ідеологію моральності та формування демократичної політичної культури влади, що стане шляхом до формування демократичних управлінських рішень і підвищення рівня політичної культури влади.

Висновки. На основі досліджених поглядів щодо наявних чинників, які створюють проблеми у політичній культурі влади, запропоновано основні теоретико-методологічні засади щодо усунення відповідних проблем розвитку політичної культури влади в Україні, через які, на наш погляд, можливе підвищення наявного рівня політичної культури влади в державі через уникнення визначених проблем розвитку політичної культури влади, які сформувалися в процесі тривалого історичного розвитку нації шляхом насадження ворожої системи цінностей для українському народу та, як наслідок, формування невідповідних дій влади щодо утвердження державності та разом із тим формування відповідного рівня політичної культури влади.

ЛІТЕРАТУРА

1. Головаха Е. Чужие. *Кієвській телеграфъ*. 2001. 2–8 июля.
2. Лісовий В. Проблема громадянської консолідації в сучасній Україні. Матеріали наукової конференції «Національна ідея – відповідь на виклик часу» (Пуца-Озерна, 23–24 березня 2001 р.). URL: http://varianty.org.ua/National_idea/Lisovy.htm.
3. Кириченко І. Феномен пострадянського жлобства: між плебсофілією та плебсократією. *Дзеркало тижня*. 2003. № 45 (470). 22–28 листопада.
4. Рябчук М. Від «Малоросії» до «Індоевропи»: українські автостереотипи. 2004. 3 березня. URL: www.geocities.com/ukrexlibris.
5. Цимбалістий Б. Політична культура українців. *Сучасність*. 1994. № 4.